

påtænker at oprette en personalechefstilling. For at opfylde dette formål gøres der opmærksom på næsten alle de problemer, som der er i moderne personaleadministration.

Efter indledningen om pjecens formål beskrives synspunkter bag moderne personaleadministration, bl. a. demokratisk ledelse kontra autoritær ledelse. Derefter gennemgås den moderne personaleadministrations teknik, og begrebet personalepolitik defineres. Forfatteren går derefter over til ansættelse af personalechefen, hans placering i virksomhedens organisation og samarbejde med linien.

Sidste del af pjecen er særlig interessant, idet forfatteren dels giver generelle anvisninger på udformningen af en stillingsbeskrivelse for personalechefen og dels fremkommer med en konkret stillingsbeskrivelse. Pjecen slutter med et konkret eksempel på beskrivelsen af et firmas personalepolitik.

Det er naturligvis ikke muligt på 47 sider at give en dybtgående beskrivelse af det store emneområde, som kan samles under betegnelsen personaleadministration. Men man kan i Groth Clausens pjeces få en såvel praktisk som teoretisk indføring i emnet.

Fl. Klöcker-Larsen.

Joe S. Bain: Industrial Organization.

John Wiley & Sons, New York, 1959.
643 sider.

Man kan for så vidt godt undre sig over, at det skulle være hensigtsmæssigt at skrive endnu en bog om det amerikanske erhvervslivs konkurrencestruktur. I mange henseender – herunder også ved sit omfang – adskiller professor Bains bog sig da heller ikke fra tidligere værker om samme emne, således at væsentlige dele af bogen må karakteriseres som velkendt stof. Dette gælder således den almindelige gennemgang af den amerikanske industris struktur, koncentrationsgrad, former for samarbejde o. s. v. Men alligevel

er der i adskillige kapitler nye oplysninger eller nye synspunkter, der gør det umagen værd at arbejde sig gennem bogen. Således har anmelderen navnlig hæftet sig ved kap. 8–10, hvor forfatteren forsøger at analysere, hvilke faktorer der er afgørende for den forskellige grad af koncentration og konkurrence i de forskellige industrigrene. Det skal indrømmes, at der bygges på et ret spinkelt empirisk materiale, og at mange synspunkter får karakter af vage hypoteser, men materialet er godt udnyttet, og mange synspunkter giver stof til eftertanke. Interessant er således en undersøgelse for 20 industrigrene, hvor forfatteren søger at fastslå betydningen af stordriftens fordele, såvel inden for den enkelte bedrift, som i virksomheder, der omfatter flere tekniske bedrifter. Et af hans resultater er, at koncentrationsgraden inden for de fleste industrier er stærkere end nødvendigt for at opnå den optimale virksomhedsstørrelse, således at en opløsning af de største firmaer til mindre enheder kunne ske uden tab af stordriftsfordele (s. 355).

Som tilfældet ofte er med amerikanske økonomer, sker Bains behandling ud fra welfare-economics-synspunkter, d. v. s. konkurrenceforholdene bedømt ud fra, hvad der samfundsmæssigt vil være det mest ønskelige. Bogen er derfor skrevet ud fra et nationaløkonomisk, ikke et driftsøkonomisk synspunkt. En naturlig følge heraf er, at bogen slutter med en gennemgang og vurdering af de amerikanske monopollovgivning, samt visse personlige forslag til ændringer i denne.

Selv om bogen udelukkende behandler amerikanske forhold, er den dog ikke uden interesse for danske læsere, ikke blot de, der specielt ønsker en grundig oversigt over amerikanske konkurrenceforhold, men også de, der er interesseret i konkurrenceproblemer i almindelighed.

Til trods for at forfatteren ikke er bange for at lade en personlig opfattelse skinne igennem, er fremstillingen dog

påtænker at oprette en personalechefstilling. For at opfylde dette formål gøres der opmærksom på næsten alle de problemer, som der er i moderne personaleadministration.

Efter indledningen om pjecens formål beskrives synspunkter bag moderne personaleadministration, bl. a. demokratisk ledelse kontra autoritær ledelse. Derefter gennemgås den moderne personaleadministrations teknik, og begrebet personalepolitik defineres. Forfatteren går derefter over til ansættelse af personalechefen, hans placering i virksomhedens organisation og samarbejde med linien.

Sidste del af pjecen er særlig interessant, idet forfatteren dels giver generelle anvisninger på udformningen af en stillingsbeskrivelse for personalechefen og dels fremkommer med en konkret stillingsbeskrivelse. Pjecen slutter med et konkret eksempel på beskrivelsen af et firmas personalepolitik.

Det er naturligvis ikke muligt på 47 sider at give en dybtgående beskrivelse af det store emneområde, som kan samles under betegnelsen personaleadministration. Men man kan i Groth Clausens pjeces få en såvel praktisk som teoretisk indføring i emnet.

Fl. Klöcker-Larsen.

Joe S. Bain: Industrial Organization.

John Wiley & Sons, New York, 1959.
643 sider.

Man kan for så vidt godt undre sig over, at det skulle være hensigtsmæssigt at skrive endnu en bog om det amerikanske erhvervslivs konkurrencestruktur. I mange henseender – herunder også ved sit omfang – adskiller professor Bains bog sig da heller ikke fra tidligere værker om samme emne, således at væsentlige dele af bogen må karakteriseres som velkendt stof. Dette gælder således den almindelige gennemgang af den amerikanske industris struktur, koncentrationsgrad, former for samarbejde o. s. v. Men alligevel

er der i adskillige kapitler nye oplysninger eller nye synspunkter, der gør det umagen værd at arbejde sig gennem bogen. Således har anmelderen navnlig hæftet sig ved kap. 8–10, hvor forfatteren forsøger at analysere, hvilke faktorer der er afgørende for den forskellige grad af koncentration og konkurrence i de forskellige industrigrene. Det skal indrømmes, at der bygges på et ret spinkelt empirisk materiale, og at mange synspunkter får karakter af vage hypoteser, men materialet er godt udnyttet, og mange synspunkter giver stof til eftertanke. Interessant er således en undersøgelse for 20 industrigrene, hvor forfatteren søger at fastslå betydningen af stordriftens fordele, såvel inden for den enkelte bedrift, som i virksomheder, der omfatter flere tekniske bedrifter. Et af hans resultater er, at koncentrationsgraden inden for de fleste industrier er stærkere end nødvendigt for at opnå den optimale virksomhedsstørrelse, således at en opløsning af de største firmaer til mindre enheder kunne ske uden tab af stordriftsfordele (s. 355).

Som tilfældet ofte er med amerikanske økonomer, sker Bains behandling ud fra welfare-economics-synspunkter, d. v. s. konkurrenceforholdene bedømt ud fra, hvad der samfundsmæssigt vil være det mest ønskelige. Bogen er derfor skrevet ud fra et nationaløkonomisk, ikke et driftsøkonomisk synspunkt. En naturlig følge heraf er, at bogen slutter med en gennemgang og vurdering af de amerikanske monopollovgivning, samt visse personlige forslag til ændringer i denne.

Selv om bogen udelukkende behandler amerikanske forhold, er den dog ikke uden interesse for danske læsere, ikke blot de, der specielt ønsker en grundig oversigt over amerikanske konkurrenceforhold, men også de, der er interesseret i konkurrenceproblemer i almindelighed.

Til trods for at forfatteren ikke er bange for at lade en personlig opfattelse skinne igennem, er fremstillingen dog

strengt saglig, forsøgende at afveje alle synspunkter mod hinanden og byggende på facts, i det omfang disse overhovedet er tilgængelige.

Bjarke Fog.

Sven-Erik Johansson: **Penninglån och reallån.** FFI's meddelande nr. 59. Uppsala 1959. 80 sider. Sv. kr. 7,00.

Reallån, i Danmark også kaldet indexlån, er lån, hvis rentefod er fast, mens restgælden, som skal forrentes og amortiseres, er pristalsreguleret. Man kan også sige, at ydelserne er indexregulerede. Indexlån bruges i betydelig udstrækning i Finland og Frankrig, lige som der kendes et eksempel fra Sverige, men endnu ingen i Danmark. Formen har dog betydelig teoretisk interesse, da det står mange frit at benytte sig af den. Dette gælder dog ikke kommuner og koncessionerede virksomheder, hvis lånoptagelse skal godkendes af tilsynsmyndighederne, og realkreditinstitutioner, hvis långivning er fastlagt ved lovgivning.

Problemerne i forbindelse med afgørelse af, om en långiver eller låntager skal foretrække index- eller nominallån er navnlig udforsket i Sverige, hvorfra foreligger et stort arbejde om „Värdebeständighet“ af professor Tord Palander. Det arbejde, som her skal omtales, fortsætter på et vigtigt punkt, hvor Palander slip. De to arbejder er finansierede henholdsvis fra livsforsikrings- og bankside.

Hvis man – som Palander – ser bort fra beskatningens indflydelse, er det forholdsvist let ud fra givne forudsætninger at afgøre, om den ene eller anden låneform skal foretrækkes. Man kan nemlig så beregne den nominelle rente, der afkastes af et givet reallån. Resultatet kan derefter uden videre sammenlignes med markedsrenteniveauet for nominallån. Eksempel: Den fastsatte rente, d. v. s. realrenten, af et indexlån er 4 % p. a. Årlig prisstigning antages regelmæssigt at være 3 %. Rentebetaling og indexregulering

sker helårligt. Af 1 krone ved et års begyndelse konstateres ved årets slutning følgende nominelle rente: 4 % af 1,03 (den regulerede krone) + 3 % af 1,00 (indextillægget til restgælden ved årets begyndelse) = 7,12 %. Såfremt renten af et nominallån er under 7,12 % p. a., skulle dette lån altså være billigere. I en mere forfinet analyse må man også tage hensyn til risiko og risikoverdrag, idet prisudviklingen jo ikke er regelmæssig og kendt, men tværtimod ujævn og usikker. Herom kan henvises til Palanders senere udsendte appendix, „Om ovisshet, värderingsenheter, riskvärdering och förväntningsspridning“.

Imidlertid bør man ikke se bort fra beskatningen. Det afgørende for debitor er, hvad han skal betale i rente *efter* skat, altså efter fradragsret for betalt rente og eventuelt for indextillæg. Tilsvarende er det afgørende for kreditor, hvad de to lånformer giver ham netto efter skat, hvilket afhænger af indextillæggets eventuelle beskatning. Sven-Erik Johanssons værdifulde indsats er, at han på en særdeles interessant måde viser beskatningens betydning under de tre mulige skatteforudsætninger: 1) at indextillæg hverken medfører skattepligt for kreditor eller fradragsret for debitor, 2) at beskatning og fradrag sker på grundlag af den årlige regulering, eller 3) kun sker, når tillæg forfalder ved amortisation.

Under forudsætning (2) er det i hvert fald for debitor ligegyldigt, hvorledes den samlede nominelle rente fordeler sig på realrente og indextillæg, idet begge medfører fradrag. Den i eksemplet oven for anførte ligevægtsbetingelse mellem de to låneformer behøver altså ikke at modificeres. Det samme gælder for kreditors vedkommende (medmindre der af indextillægget betales en fra indkomstskatten afvigende kapitalvindingsskat).

Under forudsætning (1) må ligevægtsbetingelsen modificeres, idet skatteprocenten kommer ind i billedet. Lad os som